

Journal Armenien
MANZOUME-LEFKIAN

Հիմնադրված է 1880 թ. Երևանում
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԱՅԱՆՔԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԻԿԱՆ ԴԱՐԱՆԻ ԿԱՐԳԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՐԳԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԱՆՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԱՅԱՆՔԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԻԿԱՆ ԴԱՐԱՆԻ ԿԱՐԳԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՐԳԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԱՆՈՒԹՅԱՆ

ԿԱՐԳԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՐԳԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՐԳԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԱՆՈՒԹՅԱՆ

ԿԱՐԳԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՐԳԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՐԳԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԱՆՈՒԹՅԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒՆԱԼ ՄՍԱԳՈՒՄՆԵՐ

ՅՈՒՆԱՆԵՍ ՅԱՍՏԱՆԻ

Անձնը որ պատեր ըրած են վեպեր
ըստ, յօդուածներու և ուրիշ գրական
խնամք արտադրութիւններու հետեւ
ւնիւ, պիտի խոստովանին որ իմ ամ.
ըզլ գրականութիւնս միակ առանցքի
մը շուրջ շարժած է և շարունակ սա
վարդապետութիւնը քարոզած եմ թէ,
ամեն ամառ Յիւրպան խոնարհ կա-
ցութեան մը կրնայ նախանձիք բարձ-
րաբան հասնիլ, երբ կամ ու ջանք
ունենայ եւ երբ պարագաներ նպաս-
տաւոր կերպով գործածել զիսմայ.
Ուսումն չկայ իմ բարեարեւելի մէջ ու
միջ ալ կրնամ յղատի տիպաներ, ու-
րում մէջ օրին միւսը՝ զիսմայան զօ-
րութեանը մը հաղթանքներ տիրանալ:

Տոսիկ տոսիկ քաղցրեւոր, կամաց
կամաց առաջադիւններուն հետ եմ ես,
այն օրինակիլ գործի մարդոց, որոնք
սակ մը խնայելու համար, նախ վնջ
առնալ զոնոցութիւն կրնան, ետք մը
մէջ սակիւն շնորհիւ երեք ամիսէն սակի
մըն ալ կ'աւելցնեն և այսպէս՝ յոշիկ
յոշիկ մը յիշիլ աշխատութեանը ու
կրնայի զանազանութեանը քառասուն
իստեն թակիլ տիրանալ ետք, իրենց
տղան կուտան և կը գտնեն առեւտրա-
կան ապագայի մէջ:

Անձնայ մտքերով վրայ ալ հաւատք
չունենալ անորեք թէ՛ չարաշուքներ
ու զանգիլ միջոցներով հարստանալ
իսկ, կը մնան միշտ բարոյական ու
մարտական խորագրով մը մէջ, որ
խոստով կը համեմատի իրենց նիւթական
գործին հետ և ծաղիկի կը դարձնէ զի-
նքն:

Իմ տիպաներս՝ յաճախ աղքատ ու
չբարձր կատարող մարդ ըլլալու սուրբ
հրապարակ կը առնային և նիւթական յա-
ջողութեան մը առաջին անդամներուն
իսկ մասուր զարգացումներ անդամներ
այսքը զգալով՝ գրեթէ անհաշիւ ինքնօգ-
նութեանը կեցողներ կը ստիպին՝ հոգ չէ
թէ սխալ ու կոշտ արտասանութեանով,
զրական, գիտական, աշխարհագրական
երկրի կը կարդան կէս մը հասկցած
կէս մը չհասկցած, օրաթերթի ընտ-
նածքէն ինչ ձգէր և օր մըն ալ երբ ի-
րենց խելանքին հասնին ու միջ վաճա-
րական մը կամ ըրամատր մը գաղտնի,
մասնորակէս ու բարոյական ալ կար
չեն մնար այն գրեթէ պատկերած բարձ-
րութեան:

Իրական կեանքէ վեպ, յօդուած
գրել ու մտադածին տիպաներ ներկա-
յացնել, ընկերական բարձր քիչ մը ըս-
տադրած և կարկանդակ ապացոյց մը
չունենալ, տպագրական օղակին զը-
նդ:

«ՄԱՆՁՈՒՄԻՆ» ԹԵՐԵՐԵՐԸ (113)

Կրթել Զորքը

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ե.

ՄԱՐԿԵՐԵՐԻՆ ՆՈՒՄԵՐԻՆ ԽՈՐԴԱՆՈՒՄԸ

Մարքեթերին Նոմինալին խորհա-
խորհուրդ խոսքերուն չկրնայով նշանա-
կութիւնն ունի:

— Զին ազատեալ խոսք ըրիք, ինչ
բանէ պիտի ազատեմ, կ'ազատեմ պա-
րապ տեղը մի՛ յօդուած, ես ամեն
վստահութեամբ զէմ կրնամ զիս պատկերել.
անկախ ամեն զէմը ելլողին թող ըսէ
թէ ես երբեմն Գիւլիսի օրինակն եմ,
ինչ կ'ելլայ ատկէ. ես պարկեղծութիւն
ըլ չեմ տեսներ ասոր մէջ, որովհետեւ
փորձառուները գիտեն որ սերը կամքէ
կախուած բան մը չէ, ամենքն պատ-
ուաւոր կրնան ալ կրնայ սկստալ սիրել
առաջալ մը:

— Շատ աղէկ տիկին, քանի որ չէք
բարեկր, չէք վստահ, այս երկու
հանրածանօթ վաս խորագրերը ինչու
կը պահէք ձեր տան մէջ՝ առ կեցի զօ-

եակ կառուցանելու պիտի նախնէր. հե-
տեւաբար ամեն անգամ որ զըլին ձեռք
առնէի, ու ապա, կենդանի տիպա-
նի փնտռել իմ շատագույն ինքնօգ-
նութեան վարդապետութիւնս հաստա-
տող, ուրիշ բազմաթիւ զէմներ մէ-
ջէն Յովնանէս էֆ. Յակոբեան կու
գար կը կանգնէր զէմս իր ազնիւ
արտով, լեցուն զուլխով ու հոսուն զե-
ղուն զաւակով. ինչ կարելի չէր գրել
իր վրայ. կեանքի ամեն կեցիւններն
անցած, ծայրայեղ աղքատութիւնն
ու ծայրայեղ հարստութիւնը հա-
ւասարակաւ ճաշակած, առեւտրի
նիւթերն ու յարկերը լիւրջի զննած,
փորձառութեան անսպառ միջոց մը
ամբարած, մարդկային կատարելու-
թիւններու մեծագոյն մասով օժ-
տուած, ալ ասկէ կարկառուն, ասկէ
համոզիչ, ասկէ պատուաբեր տիպա-
նը կարելի էր երեւակայել և եւ Յովնա-
նէս Յակոբեան կը գաղտնի միշտ իմ
գրականութեան իտեղէ, իմ անսպառ
ըրամագրութեան, իմ յարստուն գաղտ-
նի կը շահագործէի առատ առատ, ա-
ռաւաց օր մը անտեղ թերան անտեղ և
առանց նոյն իսկ զէմի անգամ մը զի-
նք տեսած ըլլալու, փամբակակից-
ները, մարքեթերը, իրեն հետ գործ-
ընողները հարեւաբար գրականներ կը
պատկերազնէին անոր կեանքի խաւե-
րուն և ես այս ընտիր խմորին հարե-
ւաբար տեսակ յարեւաբար պարտա-
տելով կը հրաժանէի ընկերացիներու,
միշտ խալ ու միշտ համոզ:

Իր անկեղծութեան անմեղական մա-
կութիւնն էր, Պարկեշտ, հնազանդ ու
վերին ծայր պատկերներ տղիկ մը,
ըր թաղանթի զարդանք վերադարձին,
փոխանակ փողոց երբ ինչպիսի անուակ
տղիկ հետ զգտուելու և հայկի ձեռք
անցնել յայտնաւոր ապրող հազուադէպ
պատուելու, անմիջական մօրը ըզլ կը
վազէր ու անոր աշխատանքները կը
մեղմանէր իր սաք համոզներով ու
միջնակի թաղանթներուն օգնութեամբ,
ի պատիւ իրեն պէտք է ըսել թէ մայրը
ձեռքի զօրութեամբ աշխատութիւն-
ներով կը ստեղծէր իր երկու զաւակ-
ն և իրաւանքի զարգացումը մեծ զրա-
մատէր՝ շուր կը կրէր թաղին աղբիւ-
րէն, կեցիով զոյգերուն ծանրութեան
տակ, Պատանեկութեան ալ ասկէ
զօրաբար եղած էր. ոչ օգնական ու-
նեցած էր, ոչ պատուական ոչ ալ
խնամական. ինք իր անձնական ուժե-
րով ստեղծած էր իրեն գործ մը, որուն
նիւթերն ու մարմինը ինքնուրոյն հա-
ցուցած էր զայն ամենէն նախանձիք

րաւարդ ու բոլորէ ինչ գործ ունին ձեր
կատար, ձեր օրանքն մէջ. երբեք ան-
թիւն նկատի չէք առնել ըստ:

— Ինչ ընեմ, անձի տեղը չէի,
չղանքութեան բուն նպատակ մը ըր-
նուած էի երբ երկու այլ վատերը ձեռք
անցուցին զիս. պահ մը կարծեցի թէ
զրամական փոխարինութեանով պիտի
կրնամ օձիքս ազատել անոնց ձեռքէն.
քանի որ առ օրիկայ խաղաղութեանը իր
զէնք գործածել կ'ուզէի այս գաղտ-
նիքս ու անոր ասոր ծայրիկ զան,
շնորհակալ եմ. վստահ եղիք որ կա-
տարեալ նախատիւնով պիտի վաճառեմ
երկուսն ալ, թող երկունս ուղղանք
ընեն:

— Եթէ երկունս հարցաւորեն զատա-
ւորին յայտնեն ձեր այս գաղտնիքը,
չէ՞ք վստահ:

— Մարքեթերին զողաց.

— Բացառաբար խոսեցէք, կ'աղաչեմ:

— Կ'երգուում որ եթէ չվստահայի թէ
ձեր կեանքն ու պատիւը վստահել տակ
են, բերանս պիտի չլսանայի. դուք սա-
կայն զիս կ'ստիպէք զիստանալ խո-
սելու:

— Ինչ ալ որ ըլլայ, բացառաբար խո-
սեցէք, ես կ'ուզեմ ձեր ամբողջ գիտ-
ցածներուն տեղեկանալ:

— Երբ կ'արեւմտ, ձեռքէն թեւի-
կոտակ մը յափշտակեցէք:

— Է՛...

բարձրութեան որուն դուք և ոչ մէկ
չալ վաճառական կարողացած ըլլալ
հասնիլ:

Յակոբեանի կենսագրութիւնը ընել
չէ նպատակ. անոր ինչպիսի արեւելի
թաղմ է դեռ որ, ամեն մարդ կը ճանչ-
նայ զայն հեռուէն կամ մօտէն. միակ
սա կէտը չեղաւ իր կեանքի մէջ արեւ-
մի կը փափաղի երկրորդ Յովնանէս
Յակոբեան մը ըլլալու: Ամենէն առաջ
վեպէ և խոստովանիլ թէ, այսօր հա-
ղաթերով պատանիներ, երեսասարգներ
ունենք որոնք Յովնանէս Յակոբեանին
հարկու առջամ ասկէ նպատակաւ կա-
ցութեան մը մէջ կը գտնուին: Անոնց
շատեր հայր մայր, տուն տեղ ընտանիք
ունեն և եթէ տարեկան չօգնեն ըն-
տանիքին ապրուստին, ոչ ոք բան մը
կը պահանջէ իրենցմէ. ուրիշներ չաք-
նական զորս հիւք մէջ կը ստանան,
որուն կարողութեանը քաջէր հանգուցեալ
երբ անոնք տարեկան մէջ կը գտնուին,
հետեւաբար երբ մէկ կրնայ ասկէ ան-
նպատակ մեղմակեմ մը մինչև զապա-
նակեմ հասնիլ, ինչու մը ներկայ
սերտութեան փորձ մը չենք Յակոբ-
եանի բարձրութեանը փամբակելու:

Եւ սակայն մեր նորաստեղծ իրենց
արդի ընթացքով ընտել իրաւունք չու-
նին ասանկ իտեղ վստահութեան մը ե-
րազելու: Յակոբեանի իր պատանեկու-
թեան շրջանին ոչ հանգուցի վրայ կը
մտածէր, ոչ ալ նորոյթով կը պնդէր.
զրաւարտ, զրամագր, գարեւա-
տուն, երգիչի օրհնարան, Բերայի
մուրժ փողոցները բոլորովին անմեղ-
էին իրեն և մինչև կեանքի վերջն ալ
չհանցաւ զանոնք ու անբարի կեանք
մը անցուց, ինչպէս կ'օրակէին զինքը
Մանչիկի խոստովանելով Մանչիկի,
սուրբ Յովնանէս միջնակի: Մանչիկ
մեր երեսասարգներն ու պատանիները,
շատ յարգելի բացատրութեան մը, հե-
տեւան կեանքէ ուրիշ բան երազած
չունին. անոնք շատին իտեղի հազ-
ուով, քաղիլ, ինչպիսի արդեւաբար
վաճառելի և ալ զրաւարտէն: Միջոցով
շատ սովորական խաղ մըն է իրենց
համար և գարեւաբար անխոստանի
հանգուց. կրնայի օրերը մասնաւոր
ընտել ինչ կրնայ տան մէջ անցնել և
իրաւանքի կեանքի զրաւարտէն
բացատրութեանը անմեղական ամենէն
զրաւարտ կը նկատեն: Բերայի անդամ-
վանքի գտնուել բաց են իրենց աղբիւ-
ն և իրաւանքի զարգացումի կարելի չէ
հանգուցիլ պատանի մը կամ երիտա-
սարգ մը որ վերահաստէ մէկ կամ
միւս տեսակէն վարակուած ըլլալու
շարքով չէ անգամ մը, հետաւում ե-
ղէք թէ այս վերջին Բարեկեցութեան
ընթացքէն ինչպիսի հանգուցի պարտ-
հանգուցներուն անմեղականութեան յաճա-
խորդները, որոնք էին գիւնները ամ-
բողջ մայիսներուն ընթացքով ստեղծողներն

— Գիտե՞մ թէ այդ գործարկէն ո՞ր
գտնուած է:

— Գտնուած է. միթէ առ կոտակը
ձերը չէ:

— Ի՞նչ ըլլաւ քանի որ գտնուեց:
Ինչու անգիտական կը կեցիք:

— Եթէ գիտնայի որ ձերը չէր անկի-
ւ և տեղացի մը գտնուեց, ոչ ձեռք
կ'առնէի, ոչ ալ կուրծքիս վրայ կը
գետնուէր զայն:

Մարքեթերին անմիջական բացուց
կոտակը որ սակի նուր չղթարի մը
մայրը ազդեցութեան էր և զայն Նոմին-
ալին նետելով:

— Ա՛ն, ըզլի թող ըլլայ, ըստ, ալ
պէտք է զանուիլ անոր. ըսել է դուք ալ
զիս խորհրդէ, պարզ կատակէ մը օգ-
տուելով ձեր նպատակին հասնել, չի-
տալիք գուշակի է առ:

— Ոչ, տիկին, փորձ մը ընել ու-
ղեցի, որովհետեւ բան մը հասնելու
հարկին տակ կը գտնուէի:

— Վերջապէս ինչ ըսելիք հասկցած
չունիմ մէկ խոսքով:

— Այն իսկին կոտակը ժիւլիտի սպա-
նուած օթեակին մէջ արեւնաւաղան
գտնուցանալ:

— Ինչ կ'ընէք, գտնեց մարքեթերին
զող ըլլալով, ինչ ստակով քան զու-
ր, ու ասանկ գտնուեց իմ արժանի տե-
սած զիս, այսպէս չէ՛, գէշ ըրիք,
ստակով գէշ, ինչ որ պիտի չկրնամ
ներել:

— Ինչ կ'ընէք, գտնեց մարքեթերին
զող ըլլալով, ինչ ստակով քան զու-
ր, ու ասանկ գտնուեց իմ արժանի տե-
սած զիս, այսպէս չէ՛, գէշ ըրիք,
ստակով գէշ, ինչ որ պիտի չկրնամ
ներել:

ու հոսած, նիւթա շաքարներուն աղբիւ
թնկելով զանոնք բարձրիկ բարձրիկ
ճաշարան ճաշարան առաջնորդները,
Հիւսիսները մի՛ երթաք, ձեր մօտերը,
ձեզ չըմպատողներուն կեանքը ընե-
ցէք ու պիտի համոզուէք թէ մեր
աղաքը մեր երեսասարգներն և ամեն
ըզլ կ'ընեն՝ Հայ կրնան ու աղբիւն
էին ամբողջ ստորին պարահանգները
ողողողներն ու այդ գոտիային միջ-
վարդերուն մէջ իրաւաւ դրամ չաք-
արդէրէ՛ք. եւ ասոնք, այս ողորմու-
նոր, այս գտնանքները դեռ կը գտն-
ուան ինչպէս ինչպէս կը գտնուին
գտնուին թէ ապագայ չկայ, թէ չեն
գտնուած, թէ աղէտներու ձեռքին
տակ կը ծաղկեն և իրենց միջոցին
արդիւնքով անարժէքները կը հարս-
տանեն: Ըսէ՛ք, կ'աղաչեմ, այս
կեանքը ապրողներ ինչ իրաւունքով
հարստութեան, զարգացում, առաջն-
ութեան երազեն. ո՞վ քանի է որ ի-
րենք ըստին. քաղա ըստած բան միթէ
հետեւաբար երբ մէկ կրնայ ասկէ ան-
նպատակ մեղմակեմ մը մինչև զապա-
նակեմ հասնիլ, ինչու մը ներկայ
սերտութեան փորձ մը չենք Յակոբ-
եանի բարձրութեանը փամբակելու:

Եւ սակայն մեր նորաստեղծ իրենց
արդի ընթացքով ընտել իրաւունք չու-
նին ասանկ իտեղ վստահութեան մը ե-
րազելու: Յակոբեանի իր պատանեկու-
թեան շրջանին ոչ հանգուցի վրայ կը
մտածէր, ոչ ալ նորոյթով կը պնդէր.
զրաւարտ, զրամագր, գարեւա-
տուն, երգիչի օրհնարան, Բերայի
մուրժ փողոցները բոլորովին անմեղ-
էին իրեն և մինչև կեանքի վերջն ալ
չհանցաւ զանոնք ու անբարի կեանք
մը անցուց, ինչպէս կ'օրակէին զինքը
Մանչիկի խոստովանելով Մանչիկի,
սուրբ Յովնանէս միջնակի: Մանչիկ
մեր երեսասարգներն ու պատանիները,
շատ յարգելի բացատրութեան մը, հե-
տեւան կեանքէ ուրիշ բան երազած
չունին. անոնք շատին իտեղի հազ-
ուով, քաղիլ, ինչպիսի արդեւաբար
վաճառելի և ալ զրաւարտէն: Միջոցով
շատ սովորական խաղ մըն է իրենց
համար և գարեւաբար անխոստանի
հանգուց. կրնայի օրերը մասնաւոր
ընտել ինչ կրնայ տան մէջ անցնել և
իրաւանքի կեանքի զրաւարտէն
բացատրութեանը անմեղական ամենէն
զրաւարտ կը նկատեն: Բերայի անդամ-
վանքի գտնուել բաց են իրենց աղբիւ-
ն և իրաւանքի զարգացումի կարելի չէ
հանգուցիլ պատանի մը կամ երիտա-
սարգ մը որ վերահաստէ մէկ կամ
միւս տեսակէն վարակուած ըլլալու
շարքով չէ անգամ մը, հետաւում ե-
ղէք թէ այս վերջին Բարեկեցութեան
ընթացքէն ինչպիսի հանգուցի պարտ-
հանգուցներուն անմեղականութեան յաճա-
խորդները, որոնք էին գիւնները ամ-
բողջ մայիսներուն ընթացքով ստեղծողներն

Օրինակ բացայայտ է. երբ դեռ
զարգացած բոլորովին աղէտ եւ
ու ընտել գաղափար չունին ինչպիսի
և գիտութեան զրաւ, զարգացում, չը-
ջանք աւարտելէ ետք ինչ հրաշք կը
գործեն մեր մէջ որ մէկ քանի ալ
զան լեզուներ կը ստիպեն մեզ, հոգը
բոլոր, լոյսը քննելու կ'ընենք ու ա-
նոց կարգի իրենն ու գաղափարը կը
վերաճեն, ձեռքս և հետաւոր աշխարհին
կացութեան բարեկեցութեան ու վաճառ-
կանութեանը զրաւ գաղափար կը գոյա-
ցենք և կամ օրիշի, փառաստան,
հանգուց, և այլն գաղափարով, բոլոր-
վին անմեղով իրենն խոր կը թա-
փանցեն, Ըսէ՛ք, ինչպէս կը տեղա-

— Ինչ գիտե՞մ, ես կը կարծէի թէ
ձերն էր այն կոտակը:

Մարքեթերին մահաբոյն զալկու-
թիւն մը առաւ, վստահութեան ասկէ
ստեղծուելու ծագումն առած էր անոր
այս յուզումը:

— Ըսել է կը կարծէք թէ ժիւլիտ
Տօրիսկով կ'ու պատանիքի, այնպէս չէ՛:
— Ըսէ՛ տիկին, ես չեմ որ կը կարծեմ
թէ դուք սպաննուած ըլլաք ժիւլիտ, ոչ
ալ կը փափաքեմ մտքս ասանկ կար-
ծիք մը անցնել, միշտ լսածս կը խո-
սիմ. ինչ ընեմ, զէպերը անանկ ցոյց
կուտան, ձեռքս և հետաւոր աշխարհին
կացութեան բարեկեցութեան ու վաճառ-
կանութեանը զրաւ գաղափար կը գոյա-
ցենք և կամ օրիշի, փառաստան,
հանգուց, և այլն գաղափարով, բոլոր-
վին անմեղով իրենն խոր կը թա-
փանցեն, Ըսէ՛ք, ինչպէս կը տեղա-

— Զին ճանչցած էիք միթէ, մինչ-
քան ես կարծած էի թէ անոնց ճանչ-
նալու թեւեւ մտած էք. այո՛, այն գի-
չեք պարահանգէս գացած էի:

— Թեւեւ ձեզի տուած՝ երկուսը ալ
միջևե աստիճան յարկի օթեակներուն
նորաստեղծ գաղափար, հոն դուք ինչ
բաժնեւորով զէպի ալ ուղղութեամբ:

— Այո՛, ճիշդ է, բայց ժիւլիտի օթ-
եակին ալ կողմը ըլլաւ ապացոյց մը
է միթէ իմ հոն գացած ըլլալու:

— Կ'ստիպեմ զիս ամեն բան խօսե-
լու, տիկին. օթեակին մէջ եթէ ձեզի
տեսնուեցի եղած ըլլաւ, այն ատեն...

— Այո՛, հիմա հասկցայ, ըսել է գո-
րայի մարմին մայրցոյցէք, որպէս զի
բան մը ինչպէս այս կէտն ալ պար-
գեք է ձեզ:

— Մտն է միթէ:

— Ոչ, հոն էի:

— Ըսել է կը խոստովանէիք:

— Անո՛ւշտ, կրնամ նոյն իսկ ըսել
թէ ինչ բանի համար գացի ժիւլիտի
օթեակը:

— Զօրավարը արդէն ըստ թէ ինչ
բանի համար գացի:

— Անպատեւ ըսած է թէ կոտակ
իմին զրաւ նախապետ ժիւլիտի ձեռ-
քէն ապաւնտ. համար գացի, ճիշդ է,
անպատեւ անոնց չէ համարակաւ ըսել
թէ ժիւլիտն ալ ես սպաննուեցի այն
պատեւ:

— Դժբախտաբար համարակեցաւ,

նաք ասոնց ամենուն երբ բնաւ բան
մը չունէինք անոնցմէ, մեր սկզբնաւ-
որութեան շրջանին:

Առեւտրական ապագայն ալ ճիշդ
միջնակին է. առ ալ չըլլան մը անի
զոր յաջողակաւ բոլորողը, անոր ամ-
բ

[illegible]

18

100

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf of a book. The paper has a slightly textured appearance with some faint smudges and discoloration, characteristic of old paper. The left edge of the page is bound into a dark, possibly black or dark brown, inner cover material. There is no text or other markings on the page.

1